

Sygn. akt II CSK 593/18

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z wniosku K. S.
przy uczestnictwie E. Spółki Akcyjnej w G. Oddziału w K.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 maja 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 21 czerwca 2018 r., sygn. akt II Ca (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Postanowieniem dnia 21 listopada 2017 r. Sąd Rejonowy w K. oddalił wniosek K. S. o ustanowienie na rzecz uczestniczki E. S.A. służebności przesyłu, obciążającej prawo własności jego nieruchomości, mającej polegać na prowadzeniu eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych w postaci napowietrznej linii średniego napięcia 15 kV oraz o ustalenie i zasądzenie na jego rzecz wynagrodzenia za ustanowienie służebności. Postanowieniem z dnia 21 czerwca 2018 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił apelację wnioskodawcy.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, wnioskodawca wskazał przyczyny kasacyjne określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W jego ocenie, koniecznym jest rozstrzygnięcie przez Sąd Najwyższy zagadnienia dopuszczalności doliczenia do okresu zasiedzenia służebności gruntowej o treści

odpowiadającej służebności przesyłu lub służebności przesyłu czasu posiadania służebności gruntowej o treści służebności przesyłu przez poprzednika prawnego.

Skarżący dostrzegł też konieczność wykładni przepisów umożliwiających uwzględnienie zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu w związku z art. 21 Konstytucji RP – wynika z niego, że ze względu na wyjątkowy charakter zasiedzenia, stanowiącego odstępstwo od ochrony własności, wszelkie wątpliwości powinny być tłumaczone na korzyść prawa własności - gdyż w szeregu toczących się oraz zakończonych postępowaniach o ustanowienie służebności przesyłu sądy powszechne uwzględniają zarzuty zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu albo służebności przesyłu na podstawie dokumentacji przedstawionej przez przedsiębiorstwa przesyłowe, z których nie wynikają okoliczności niezbędne do ustalenia przesłanek uwzględnienia takiego zarzutu zasiedzenia, a posiłkowanie się zeznaniami świadków – pracowników Uczestnika postępowania, zeznających na temat okoliczności, o których dowiedzieli się z dokumentacji przedkładanej przez przedsiębiorstwa przesyłowe – nie może stanowić łącznika między tymi dokumentami a twierdzeniami Uczestnika postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa.

Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarżący, który jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazał przyczynę określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., powinien odpowiednio sformułować zagadnienie prawne, wskazać przepisy prawa, na których tle zagadnienie się wyłoniło oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą możliwość rozbieżnych ocen prawnych oraz świadczącą o istotności tego zagadnienia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, Nr 1, poz. 11; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.; z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, nie publ.). Zagadnienie jest istotne, jeżeli jego rozstrzygnięcie ma znaczenie dla ukierunkowania praktyki sądowej i rozstrzygnięcia sprawy, w której zagadnienie powstało (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 września 2012 r., II CSK 180/12, nie publ. oraz z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, nie publ.), wywołuje poważne wątpliwości, a zarazem nie było dotychczas rozstrzygnięte w judykaturze albo dotychczasowe orzecznictwo wymaga zmiany (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, nie publ.).

Zagadnienie przedstawione przez wnioskodawcę nie czyni zadość przedstawionym wymaganiom. Kwestia możliwości doliczenia do okresu posiadania niezbędnego do zasiedzenia służebności przesyłu czasu posiadania służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu (także posiadania poprzednika prawnego) była już wielokrotnie rozstrzygana przez Sąd Najwyższy, który jednolicie przyjmuje – także z uwzględnieniem argumentacji konstytucyjnej (por. zwłaszcza postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2018 r., II CSK 876/16, nie publ. i tam przywoływane wcześniejsze orzecznictwo) – że jest to dopuszczalne (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13, OSNC 2013, nr 12, poz. 139 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2015 r., V CSK 106/14, nie publ., z dnia 12 lutego 2015 r., IV CSK 293/14, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., II CSK 639/15, nie publ., z dnia 7 października 2016 r., I CSK 633/15, nie publ., z dnia 13 kwietnia 2017 r., I CSK 261/16, z dnia 5 lipca 2018 r., I CSK 524/17, nie publ. i z dnia 12 września 2018 r., II CSK 876/16).

Wnioskodawca nie przedstawił nowych argumentów, które mogłyby podważyć tę utrwaloną linię orzecznictwą.

Stosownie do ugruntowanego poglądu Sądu Najwyższego powołanie się na przyczynę kasacyjną przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania przez stronę skarżącą, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania, w drodze stosownego jurydycznego wywodu, na czym owe wątpliwości polegają, jak również że mają one poważny oraz rzeczywisty charakter i ich rozstrzygnięcie wiąże się z rozpatrywaną sprawą i jest istotne z punktu widzenia wyniku postępowania oraz publicznoprawnych funkcji skargi kasacyjnej (por. m.in. postanowienia z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, nie publ., z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, nie publ., z dnia 8 lipca 2008 r. I CSK 111/08, nie publ., z dnia 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15, niepubl., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, niepubl., z dnia 3 sierpnia 2017 r., IV CSK 85/17, nie publ., z dnia 7 grudnia 2017 r., I CSK 499/17, nie publ., z dnia 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 571/17, nie publ.).

W skardze kasacyjnej wnioskodawca nie sformułował i nie uzasadnił wątpliwości interpretacyjnej czyniącej zadość wskazanym przesłankom. Z jego wywodu wynika, że w istocie nie zmierza on do wyjaśnienia abstrakcyjnej wątpliwości wykładniczej, doniosłej także w niniejszej sprawie, lecz kwestionuje zastosowanie w tej sprawie przepisów o zasiedzeniu służebności. Co więcej, podstawą czyni zarzuty dotyczące oparcia poczynionych przez Sądy obu instancji ustaleń na niewystarczającym materiale dowodowym, co w postępowaniu kasacyjnym jest niedopuszczalne (por. art. 398³ § 3 k.p.c.). W tej sytuacji tylko ubocznie warto zauważyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego dostrzega się, iż instytucja zasiedzenia, skutkująca *ex lege* nieodpłatnym wyzuciem właściciela z przysługującego mu prawa albo – jak w przypadku zasiedzenia służebności - jego ograniczeniem, stanowi bardzo daleko idącą ingerencję w konstytucyjnie chronione prawo własności (por. art. 21 i 64 Konstytucji RP), w związku z czym wątpliwości dotyczące jej przesłanek i skutków powinny być rozstrzygane na rzecz właściciela (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 października 2003 r., P 3/03, OTK-A 2003, nr 8, poz. 82, uchwały Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2014 r.,

III CZP 8/14, OSNC 2015, nr 1, poz. 6 i z dnia 9 grudnia 2016 r., III CZP 57/16, OSNC 2017, nr 5, poz. 51, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2016 r., I CSK 689/15, OSNC 2017, nr 7-8, poz. 87 oraz postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 4 lipca 2014 r., II CSK 622/13, nie publ., z dnia 16 grudnia 2014 r., III CSK 360/13, nie publ., z dnia 6 grudnia 2017 r., I CSK 136/17, nie publ., z dnia 5 lipca 2018 r., I CSK 524/17 i z dnia 12 września 2018 r., II CSK 876/16). Zarazem jednak zwraca się uwagę, że istnienie i utrzymywanie tej instytucji w systemie prawa opartym na fundamencie poszanowania wolności i praw człowieka i obywatela jest podyktowane tym, iż pełni ona doniosłą rolę społeczną i gospodarczą, eliminując – z korzyścią dla racjonalnego i społecznie użytecznego korzystania z rzeczy – długotrwałą rozbieżność między stanem faktycznym a stanem prawnym, której właściciel nie przeciwstawił się przez wykorzystanie dozwolonych środków prawnych (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2018 r., I CSK 524/17 i z dnia 12 września 2018 r., II CSK 876/16).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

aj